

MARIA PĂUN

DICTIONAR, INTEGRAL DE SINONIME

Editura SAECULUM I.O.

ISBN 978-973-642-401-4

© Toate drepturile sunt rezervate Editurii SAECULUM I.O.

Editura SAECULUM I.O.

București, 2019

Bibliografie

- Dicținārul explicativ al limbii române*, Editura Univers Enciclopedic, București, 1996
- Dicționarul limbii române* (DA, DLR – SERIE NOUĂ), Editura Academiei, București, 1965–2000
- Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, Editura Academiei, București, 1982
- Bulgăr, Gheorghe și alții, *Dicționar de sinonime*, Editura Albatros, București, 1972
- Bulgăr, Gheorghe, Gh. Constantinescu–Dobridor, *Dicționar de arhaisme și regionalisme*, Editura SAECULUM I.O., București, 2000
- Ciobanu Elena, Popescu–Marin, Magdalena, Păun, Maria, Ștefănescu–Goangă, Zizi, *Dicționar român de neologisme*, Editura Floarea Darurilor, București, 2000
- Dimitrescu, Florica, *Dicționar de cuvinte recente*, Editura Logos, București, 1997
- Genouvier, Émile, Désirat, Claude, Hordé, Tristan, *Dictionnaire des synonymes*, LAROUSSE, Paris, 1998
- Seche, Luiza–Seche, Mircea, *Dicționarul de sinonime al limbii române*, Editura Academiei, București, 1982

A

- abá** s. f. dimie, pânură, (pop.) suman.
- abác** s. n. 1. numărătoare. 2. diagramă.
- abáca** s. f. nomogramă.
- abagér** s. m. (reg.) abagiu.
- abagiu** s. m. abager.
- abandoná** v.b. 1. abandonare, părăsire, renunțare.
- abandoná** v.b. 1. a lăsa, a părăsi. 2. a renunța.
- abandonáre** s. f. abandon.
- abandonát**, -ă adj. părăsit.
- abanós** s. m. (livr.) 1. eben. 2. păr de ~ = păr negru-lucios.
- abatáj** s. n. 1. doborărea arborilor. 2. tăiere, sacrificare.
- abáte** v.b. 1. a devia. 2. a devia, a se îndepărta. 3. a se opri, a trece. 4. a sustrage. 5. a doboră, a culca.
- abátere** s. f. 1. deviație; (spec.) digresiune. 2. neregulă. 3. excepție.
- abătút**, -ă adj. supărat, trist, deprimat.
- abeés** s. n. (pop.) buboi, coptură, (reg.) furnicel.
- abdícá** v.b. 1. a demisiona. 2. a ceda, a capitula.
- abdomén** s. n. pântece, burtă, vîntre, (pop.) foale.
- abdominal**, -ă adj. ventral.
- abecedár** s. n. (inv.) azbucoavnă, bucoavnă.
- aberant**, -ă adj. absurd.
- aberátie** s. f. eroare, absurditate, inexactie, prostie, elucubrație.
- abiá** adv. 1. anevoie. 2. aproape deloc. 3. numai ce, tocmai. 4. măcar, barem.
- abietacée** s. f. pl. pinacee.
- abil**, -ă adj. 1. îndemnatic, priceput, dibaci. 2. şmecher, istet, subtil, (fam.) descurcăret.
- abilitáte** s. f. 1. îndemnare, dibacie. 2. (la pl.) şireticuri, şmecherii.
- abís** s. n. prăpastie, genume, adânc, hău.
- abitir** adv. (pop.; fam.) dîhai, mai tare, mai grozav.
- abjéct**, -ă adj. josnic, infam, ignobil, netrebnic, ticălos, mizerabil, respingător, sordid.
- abjecție** s. f.josnicie, infamie, ticăloșie, mărsăvie, fărădelege.
- abjurá** v.b. a nega, a renega.
- ablațiúne** s. f. (med.) extirpare.
- áblaut** s. n. (fon.) apofonie.
- ablepsie** s. f. (med.) cecitate.
- abnegátie** s. f. devotament, dăruire, sacrificiu.
- abnórm**, -ă adj. (rar) anormal, neobișnuit.
- abolí** v.b. (jur.) a desființa, a anula, a suprima.
- abominábil**, -ă adj. 1. atroce, oribil, execrabil. 2. detestabil, dezastruos, catastrofic.
- abordá** v.b. 1. a acosta. 2. (fig.) a ataca.
- abordábil**, -ă adj. accesibil.
- aborigén**, -ă adj. (livr.) indigen, autohton, băstinaș.
- abricadabránt**, -ă adj.izar, ciudat, neobișnuit, încâlcit; extraordinar.
- abras**, -ă adj. (pop.) nărvăș.
- abreviá** v.b. a prescurta, a scurta.

abreviație *s. f.* abreviere, siglă.

abreviere *s. f.* abreviație, prescurtare, simbol.

abrogă *vb.* a anula, a suprima.

abrogât, -ă *adj. (jur.)* anulat.

abrûpt, -ă *adj.* 1. accidentat, înclimat, prăpăstios. 2. (*fig.*) brutal, aspru, acerb.

abrutiză *vb.* a (se) îndobitoci, a (se) dezumaniza.

abrutizare *s. f.* îndobitorice, degradare (morală), dezumanizare.

abscons, -ă *adj. (livr.)* ascuns, tainic, obscur.

absent, -ă *adj.* distrat, neatent, indiferent.

absentă *vb.* a lipsi.

absenteism *s. n.* absență (de la vot).

absență *s. f.* 1. lipsă. 2. neatenție, distraconță, indiferență.

absolut, -ă *I. adj.* 1. perfect, complet, deplin, desvărsit. 2. suveran, total. 3. suprem, suveran. *II. adv.* 1. integral. 2. imperios, stringent. 3. desigur. 4. exact, întocmai, perfect.

absolutism *s. n.* autocratie, dictatură, totalitarism, despotism, tiranie.

absolvéntă *s. f.* absolvire.

absolví *vb.* 1. a termina a îsprăvi. 2. a cruta, a seuti, a ierta.

absolvire *s. f.* 1. absolvență. 2. iertare, stutire.

absorbí *vb.* 1. a încorpora, a aspira, a resorbi. 2. (*fig.*) a captiva.

absorbit, -ă *adj.* 1. supt, înghițit. 2. (*fig.*) preocupat, captivat.

absorbție *s. f.* 1. (rar) ingestiuone. 2. anexiune, integrare, fuziune.

abstinentă *s. f. (livr.)* abstinenție, continentă.

abstrăct, -ă *adj.* nonfigurativ.

abstractionism *s. n.* artă abstractă.

absurd, -ă *adj.* fără sens, ilogic, aberrant, stupid, ridicol, inept.

absurditate *s. f.* nonsens, ilogism, aberratie, ineptie, stupiditate, idiotezie, prostie.

abțiguí *vb. (fam.)* a se îmbăta.

abțiguít, -ă *adj. (fam.)* 1. beat, 2. modificat; (*p. ext.*) falsificat.

abține *vb.* a se înfrâna, a se stăpâni.

abulie *s. f.* apatie, inertie.

abundă *vb.* a prisosi.

abundent, -ă *adj.* bogat, îmbelșugat, îndestulat.

abundență *s. f.* belșug, bogătie, prisos, îndestulare.

abur *s. m.* vaporii.

aburí, -ă *adj. (fig.)* înroșit.

abúz *s. n.* 1. exces, exagerare. 2. ilegalitate, injustiție, samavolnicie, silnicie.

abuzív, -ă *adj.* arbitrar, excesiv, ilegal. 2. *adv.* arbitrar, samavolniceste.

ac *s. n.* 1. ~ cu gămălie = bold. 2. minutar. 3. macaz. 4. (*la pl.*) (*fig.*) junghiuři.

académie, -ă *adj.* 1. distins, sobru, solemn, (*livr.*) elevat. 2. conventional, (*fig.*) rece.

academism *s. n.* conformism.

acajú 1. *s. m. invar.* mahon. 2. *adj. invar.* maro-roșcat.

acalmie *s. f.* liniște, tăcere, pace.

acapară *vb. (fig.)* a monopoliza.

acaparator, -oare *adj. (fig.)* monopolizator.

acár *s. m.* macagiu.

acaréti *s. n. (la pl.)* 1. dependințe (magazii, pătuile, grajduri). 2. construcții, unele, pământ.

acarináte *s. f. pl. (ornit.)* ratite.

acásă *adv.* în, spre casă; (*fig.*) la locul natal, către patrie.

acăț *s. m. (reg.)* salcâm.

accéde *vb. (fig.)* a parveni.

accelerá *vb.* a grăbi, a iuți.

accent, -ă *s. n. ton, intonație.*
accentuá *vb.* 1. a sublinia, a evidenția; (*fig.*) a reliefa. 2. (*fig.*) a se intensifica, a se întreți.

acepăt *s. n.* consumări (*în*) scriși, aprobat.

acceptá *vb.* 1. a admite, a aproba, a consimți. 2. a suporta, a tolera.

acceptabil, -ă *adj.* 1. admisibil, satisfăcător, suportabil; (*fam.*) pasabil. 2. convenabil, moderat.

accepție *s. f.* semnificație, sens.

accès *s. n.* 1. intrare. 2. criză, puseu.

accesibil, -ă *adj.* 1. practicabil. 2. abordabil, comprehensibil, inteligibil.

accesoriu, -ie *adj.* secundar, insinuat. 2. *s. n.* podoabă, garnitură.

accidént *I. s. n.* 1. coliziune, acrosaj, catastrofă; întâmplare nenorocită. 2. (*geogr.*) neregularitate. 3. adversitate.

II. s. m. (muz.) alterație.

accidentá *vb.* 1. a acroșa. 2. a (se) râni, a suferi un accident.

accidentál, -ă *adj.* întâmplător, neprevăzut, incidental.

accidentát, -ă *adj.* 1. (*geogr.*) neregulat. 2. rânit.

acél *adj. dem. cel.*
acela *pron. dem. cela, (pop.)* āla.

acerá *s. f. (reg.)* acvilă, pajură; vultur.

acérb, -ă *adj.* înverzunat, necruțător, virulent, aspru, dur, sarcastic.

acetát *s. m.* sare a acidului acetic.

achitá *vb.* 1. a plăti, a restitu. 2. (*fam.*) a omori, a ucide. 3. a absolvii, a ierta.

achizitor *s. m.* colector.

achiziționá *vb.* 1. a cumpăra. 2. a procură, a furniza.

acidulá *vb.* a acri ușor.

aciúă *vb. (rar)* a se adăposti, a se pripăsi, a se oploși.

aciuvăt, -ă *adj. (pop.)* pripășit.

aelamá *vb.* a ovaționa.

aelamáții *s. f. pl.* ovații.

aclimatizá *vb.* a (se) adapta, a (se) acomoda, a (se) învăță, a (se) obișnuie.

acolit *s. m.* complice, părtăș.

acólo *adv. (pop.)* colo.

acomodá *vb.* 1. a se acclimatiza, a se adapta. 2. a se împăca, a se învoi.

acompaniá *vb.* 1. (*muz.*) a secunda. 2. a însoți, a întovărăși.

aconit *s. m. (bot.)* omag.

acónt *s. n.* avans, arvumă, acontare.

acoperí *vb.* 1. a înveli. 2. (*fig.*) a proteja, a ascunde, a tămu.

acoperíre *s. f.* învelire; ascundere, masare.

acoperiș *s. n.* acoperiș, înveliș, (*pop.*) coperiș.

acoperit, -ă *adj.* 1. tămuit, ascuns. 2. înnorat.

acórd *s. n.* 1. înțelegere. 2. (*jur.*) consens. 3. concordanță. 4. amonie. 5. convenție, pact. 6. aprobare, acceptare.

acordá *vb.* 1. a oferi, a atribui. 2. a permite, a aproba, a potrivii, a regla.

acostá *vb.* 1. a aborda. 2. (*fig.*) a agăta.

acreditá *vb.* a autoriza.

acréala *s. f.* acrime, înacreală.

acéri *vb.* 1. a (se) înăcri, a (se) mura, a (se) oteti. 2. a (se) altera, a (se) strica. 3. (*fig.*) a se plătisi.

acribie *s. f.* rigurozitate, exactitate, conștiințiozitate.

acrime *s. f.* 1. acreală. 2. dușmanie, supărare, amărăciune.

acrimonie *s. f. (livr.)* sarcasm.

acrimoniós, -oásă *adj. (livr.)* sarcastic.

acrit, -ă *adj.* 1. acru, înăcrerit, murat. 2. alterat, stricat. 3. (*fig.*) ursuz.

acritúră *s. f.* murătură.

acrobát *s. m.* 1. echilibrist, trapezist, funambul. 2. (*fig.*) echilibrist (în politică).

acrobátic, -ă *adj.* echilibristic, (*livr.*) funambulesc.

acrobatie *s. f.* 1. echilibristică. 2. looping. 3. (*fig.*) virtuozitate.

acronic, -ă *adj.* atemporal.

acrosá *s. f.* 1. a agăta, a atâma, a prinde. 2. a accidenta.

acrosáj¹ *s. n.* acrosare.

acrosáj² *s. n.* agătar, agătat.

acrosáre¹ *s. f.* acrosaj.

acrosáre² *s. f.* agătare, agătat.

ácrú, -ă *adj.* 1. acrit, murat. 2. alterat. 3. (*fig.*) ursuz, supărăt, măhnit.

act *s. n.* 1. document, înseris oficial. 2. faptă, acțiune, fapt.

actinie *s. f. (zool.)* anemonă-de-mare, deditej-de-mare.

activ, -ă *adj.* 1. harnic. 2. dinamic, energetic. 3. eficace, puternic.

activá *vb.* 1. a lucra, a munci, a acționa. 2. a excita, a stimula.

activitate *s. f.* muncă, ocupație, preoccupare, treabă, (*livr.*) travaliu.

activizá *vb.* a grăbi.

actor *s. m.* 1. artist, interpret. 2. protagonist.

actorie *s. f.* teatru.

actrită *s. f.* artistă, interpretă.

actuál, -ă *adj.* 1. contemporan, prezent. 2. nou, recent, modern.

actualitate *s. f.* contemporaneitate, (la *pl.*) evenimente prezente, informații.

actualménțe *adv.* acum, (de) azi, în prezent.

actioná *vb.* 1. a deplasa, a mișca. 2. (*jur.*) a chema. 3. (*jur.*) a opera.

actionar, -ă *s. m. f.* societar.

actionúne *s. f.* 1. faptă, act. 2. (*jur.*) proces. 3. subiect, (*livr.*) tramă. 4. *om de ~* = întreprinzător.

acuitate *s. f.* agerime, perspicacitate, clarviziune.

acum *adv.* 1. imediat. 2. actualamente. 3. deocamdată, momentan.

acumbét, -ă *adj.* culcat.

acumulá *vb.* 1. a aduna, a înmagazina, a strâng. 2. a tezauriza. 3. a economisi.

acuplá *vb.* (*tehn.*) a cupla.

acuratéte *s. f.* exactitate, precizie.

acúsi *adv.* (*pop.*) imediat, îndată.

acút, -ă *adj.* 1. ascuțit, subțire, înalt. 2. puternic, violent, intens.

acuzá *vb.* 1. a (se) învinovăti. (*livr.*) a (se) incrimina. 2. (*jur.*) a inculpa.

acuzát, -ă *adj.* inculpat, părât.

acuzatór, -oáre *s. m. f.* procuror. 2. *adj.* (*jur.*) incriminator.

acuzátie *s. f.* 1. acuzare, învinuire, (*livr.*) acuză. 2. (*jur.*) inculpare, (*livr.*) incriminare.

acúză *s. f.* acuzație, acuzare.

acvanaút *s. m.* scafandru.

ácvilă *s. f.* pajură, vultur, (*reg.*) aceră.

ácvilin, -ă *adj.* *nas ~* = nas coroiat.

ácvilon *s. m.* (*inv.*) crivăț.

adágio *adv.* (*muz.*) lento, rar.

adágiu *s. n.* (*livr.*) maximă, aforism, sentință, cugetare.

adamánt *s. n.* (*pop.*) diamant.

adamantín, -ă *adj.* diamantin.

adamantină *s. f.* smalț dentar.

adáos *s. n.* 1. supliment, surplus, spor, completare. 2. ~ *comercial* = rabat comercial.

adaptá *vb.* 1. a (se) aclimatiza, a (se) acomoda, a (se) obișnui. 2. a (se) potrivii, a (se) armoniza.

adápóst *s. n.* refugiu, protecție, oerotire.

adăpostí *vb.* a găzdui, a primi.

adânc *s. n.* afund, abis, genuine.

adânci *vb.* 1. a (se) afunda, a (se) cufunda. 2. (*fig.*) a (se) accentua, a (se) intensifică.

adâncime *s. f.* profunzime, adânc, afund, străfund.

adâncitúră *s. f.* 1. scufundătură, cavitate, scoibită, 2. gaură.

adeevát, -ă *adj.* potrivit, corespunzător, nimerit, bun, convenabil.

ademení *vb.* 1. a atrage, a tenta. 2. a amăgi, a însela, 3. a seduce.

ademénitor, -oáre *adj.* 1. amăgitor, îspitor. 2. seducător.

adépt, -ă *s. m. f.* partizan, susținător.

aderá *vb.* a se alătura, a se lipi, a se ralia.

aderéntă *s. f.* 1. (*med.*) briidă. 2. aderare, solidarizare.

adevărát, -ă *aj.* 1. real, veridic, verosimil. 2. corect, just, drept.

adeverí *vb.* a (se) dovedi, a (se) confirma, a (se) susține.

adeverínță *s. f.* act, dovadă scrisă.

adevíúne *s. f.* 1. aderare. 2. conștiință, 3. sufragiu, asentiment.

adezív *s. m.* clei, lipici.

adiacént, -ă *adj.* contiguu, alăturat, învecinat, limitrof.

adică *adv.* anume, (*livr.*) recte, cu alte cuvinte.

adiére *s. f.* boare, surflare, suflu, undă.

adineáuri *adv.* acum, de curând.

ad-interim *adj.* invar. interimar, provizoriu.

adio *interj.* amin! aleluia! rămas bun, la revedere.

adipós, -oásă *adj.* gras, seboreic.

adiție *s. f.* 1. (*chim.*) adăugare. 2. (*mat.*) adunare. 3. ~ *latentă* = sumăție.

adiționá *vb.* a aduna, a adăuga.

adiționál, -ă *adj.* suplimentar.

adiționát, -ă *adj.* adăugat, adunat.

adjúnec, -ă *s. m. f.* adj. secund.

adjurátie *s. f.* implorare.

adjutánt *s. m.* aghiotant.

ad libitum *loc. adv.* dupăvoie;oricum.

ad litteram *loc. adv.* exact, întocmai, literal, textual.

administrá *vb.* 1. a conduce, a gospodări. 2. (*med.*) a aplica, a face.

administrátor, -oáre *s. m. f.* intend. (*ext.*) director. 2. vechil, vătăf.

administrátie *s. f.* 1. conducere, administrare, gestiune, management. 2. serviciu, autoritate de stat. 3. ~ *financiară* = percepție, fisic. 4. (*mil.*) intendență.

admirábil, -ă *adj.* deosebit, remarcabil, magnific, splendid, superb, minunat, frumos, încântător, sublim.

admiratór, -oáre *s. m. f.* fan.

admirátie *s. f.* preuire, stima.

admis, -ă *adj.* 1. aprobat, acceptat. 2. acceptat, primit.

admisibil, -ă *adj.* acceptabil. 2. plăuzibil, tolerabil (*fam.*) pasabil.

admisibilitáte *s. f.* plăuzibilitate.

admíté *vb.* 1. a aproba. 2. a accepta, a primi. 2. a consimț. 4. a presupune, a imagina.

admonestá *vb.* a certa, a mustra.

admonestátie *s. f.* ceartă.

admonițíune *s. f.* admonestare.

ADN *s. n.* acid dezoxiribonucleic.

adnotá *vb.* a consemna, a nota, a comenta.

adnotáre *s. f.* adnotație.

adnotátie *s. f.* adnotare, notă, notiță.

adolescént *s. m.* Tânăr, June.

adolescéntă *s. f.* Tânără, Jună.

adolescentín, -ă *adj.* tineresc.

adoptá *vb.* 1. a înfi. 2. a accepta; (*fig.*) a îmbrățișa, a prefera.

adoptív, -ă *adj.* înfiat.

adóptie *s. f.* înfiere.

adorá *vb.* a venera, a diviniza.

adorábil, -ă *adj.* încântător, sărmant, splendid, minunat, fermecător.

adoratór, -oáre *s. m. f.* admirator, amant.

adorátie *s. f.* 1. venerație, cult. 2. adorare, extaz.

adormí *vb.* (*fig.*) a muri.

adormít, -ă *adj.* 1. somnoros. 2. (*fig.*) mort.

adormítéle *s. f. pl.* (*reg.*) 1. dedicei. 2. zorele. 3. volbură.

adresá *vb.* a expedie, a trimite.

adresánt *s. m.* destinatar.

adrésă *s. f.* 1. (*inv.*) mehtup. 2. înștiintare, comunicare scrisă.

adúce *vb.* 1. a duce, a transporta, a purta. 2. a produce, a crea. 3. a semăna, a fi la fel cu...

adúcere-amínte *s. f.* amintire.

aducie *s. f.* aducere, transport.

adulá *vb.* a lingui, a flata.

adulmecá *vb.* 1. a mirosi. 2. a simți.

adult, -ă *1. adj.* s. m. f. (*organism*) matur. 2. *adj.* major, mare, responsabil.

adultér, -ă *1. adj.* infidel; (*fig.*) trădător. 2. s. n. infidelitate, necredință; (*fig.*) trădere.

adulteráre *s. f.* (*divr.*) falsificare, de-naturare.

aduná *vb.* 1. a acumula. 2. a tezauriza. 3. a economisi. 4. (*mat.*) a totaliza, a însuma. 5. a (se) întruni. 6. a colecționa, a eulege.

adunáre *s. f.* 1. acumulare. 2. tezaurizare. 3. (*mat.*) totalizare. 4. colecționare, eulegere, strângere.

adunátór, -oáre *adj.* econom, cum-pătat, păstrător.

adunátură *s. f.* (*depr.*) mulțime, gloață, ceată, stânsură, sălcătă.

adús, -ă *adj.* aplecat, încovoiat.

ad valórem *loc. adv.* după valoare.

advérs, -ă *adj.* opus, contrar.

adversár, -ă *s. m. f.* concurrent, rival, oponent.

adversitáte *s. f.* 1. ostilitate. 2. dificultate, greutate.

áer¹ *s. n.* 1. văzduh, atmosferă. 2. fizionomie, înfățișare, chip.

áer² *s. n.* (*bis.*) epifat.

aerá *vb.* a ventila.

aerián, -ă *adj.* 1. (*fig.*) transparent, diafan. 2. (*fam.*) distrat, neatent, absent.

afirmátie *s. f.* declarație, relatare, alegătie, aserțiune.

aflíš *s. n.* anunț (tipărit), înștiințare.

aflíšaj *s. n.* ~ *optic* = afișor.

aflíšier *s. n.* avizier, panou (publicitar).

aflá *vb.* 1. a găsi, a descoperi, a inventa. 2. a fi, a exista.

aflíšiúne *s. f.* durere mare.

aflorímént *s. n.* deschidere geologică.

afluént *s. m.* curs de apă.

afluéntă *s. f.* 1. aglomeratie, aflux. 2. abundență, belșug, bogătie.

aflúx *s. n.* aglomeratie, aflux, îngrămădeală, imbulzeală.

afón, -ă *adj. (fon.)* surd.

aforism *s. n.* maximă, cugetare, dictum, adagiu.

aforístic, -ă *adj.* sentențios.

a fortíori *loc. adv.* cu necesitate.

afrikánder *s. m.* bur.

afrón *s. n.* ofensă, injurie, insultă.

afumá *vb. (fig.)* a se îmbăta.

afumát, -ă *adj. (pop.)* beat.

afumátoare *s. f.* casoletă, căluie.

afund, -ă *1. adj.* adânc, profund. 2. *s. n.* adâncime, fund, străfund.

afundáre *s. f.* cufundare.

afuránie *s. f.* anatemă, excommunicare, blestem.

agále *adv.* domol, încet, molcom.

agápă *s. f.* masă colegială, festin.

agár-agár *s. n.* geloză.

agarcán *s. m.* păgân, necredincios, mat-homedan.

agásá *vb.* a enerva, a plăcisi, a exaspera, a supără.

agásánt, -ă *adj.* enervant, iritant, antipatic, săcător.

ágá *s. m. (inv.)* ofițer, comandant ture.

agájá *vb.* a atârnă, a suspendă.

agáját, -ă *adj.* atârnat, suspendat.

ageamíu, -ie *adj., s. m. f. (fam.)* începător, novice, neprincipiul, profan.

agéndă *s. f. 1.* carnet. *2.* ordine de zi.

agént, -ă *1. s. m. f.* reprezentant. *II. s. m.* 1. factor activ, ferment. 2. spion. 3. provocator, agitator. *4. ~ patogen* = microorganism patogen. *5. ~ secret* = detectiv.

agentúra *s. f.* 1. casă de comerț, agenție. 2. serviciu de spionaj.

agenție *s. f.* sucursală.

áger, -ă *adj.* 1. sprinten, iute, ușor. 2. intelligent. 3. perspicace, subtil.

agéstru *s. n.* con de dejectie.

agheásmă *s. f. (pop.)* apă sfintită.

aghiotánt *s. m.* adjutanț.

aghiúťă *s. m. (fam.)* drac, diavol.

agil, -ă *adj.* sprinten, suplu, vioi, în-

demnatic.

agilitáte *s. f.* sprinteneală, suplete, vioiciune; îndemnare.

a giorno *loc. adv.* ca ziua, ca lumina zilei.

agiotór *s. m.* jucător la bursă.

agitá *vb.* 1. a (se) frământa, a (se) tulbura. 2. a instiga. 3. a se mișca.

agitát, -ă *adj.* 1. (*fig.*) tulburat, neliniștit, nervos. 2. (*fiz.*) turbulent.

agitatór, -ă *s. m. f.* instigator.

agitátie *s. f.* 1. frământare, neliniște, (*livr.*) impacientă. 2. zarvă.

aglomerá *vb.* a se îngrișădi, a se aduna (multi), a se înghesui.

aglomeránt *s. m.* liant.

aglomerátie *s. f.* aflux, aflux, îngrișuală, îngrișuală.

aglutiná *vb.* a (se) alipi, a (se) uni, a (se) suda.

agnómen *s. n.* supranume, poreclă.

agnóstic, -ă *s. m. f.* sceptic; ateu.

agoníe *s. f. 1.* comă. *2. în ~* pe moarte. *3. (fig.)* decadere, declin.

agonisi *vb.* a economisi.

agonizánt, -ă *adj.* muribund.

agramát, -ă *adj.* incult, neinstruit, neînvățat, ignorant, prost.

agramatism *s. n.* incultură, ignoranță, neștiință.

agrár, -ă *adj.* agricol, agrarian.

agrarián, -ă *adj.* (rar) agrar.

agravá *vb.* a (se) înrăutăți, a deveni mai grav.

agréá *vb.* 1. a simpatiza. 2. a accepta, a fi de acord cu...

agréabil, -ă *adj.* placut, distractiv, convenabil, bun, simpatic.

agreement (pr. *agrímänt*) *s. n.* acord oficial.

agregá *vb.* a (se) uni, a (se) alipi.

agremént *s. n.* 1. plăcere, distracție, amuzament. 2. aprobare, consimțământ.

agrementá *vb.* a orna, a împodobi.

agresá *vb.* a ataca.

agresiúne *s. f.* atac brutal.

agresív, -ă *adj.* 1. combativ, provocator, (*fam.*) belicos. 2. coleric, violent. 3. corosiv.

agresivá *s. f.* violență.

agresór, -ă *s. m. f.* atacator, invadator, cotropitor.

agrést, -ă *adj.* câmpenesc, bucolic, pastoral, rustic; grosolan.

agricól, -ă *adj.* agrar, agrarian.

agricultór *s. m.* cultivator, plugar.

ágrisă *s. f. (reg.)* coacăză.

ágru *s. m. (inv.)* ogor, tarină.

agrúme *s. f. pl.* citrice.

agúd *s. m. (reg.)* dud.

agúdă *s. f. (reg.)* dudă.

ah *interj. of!*

ahtiá *vb.* 1. a jindui. 2. a se lăcomi.

ahtiát, -ă *adj.* avid, pasionat de...

ái *s. m. (reg.)* usturoi.

áidoma *adv.* 1. aievea. 2. întocmai, la fel.

airbus (pr. *érbiüs*) *s. n.* avion de pasageri, aerobuz.

áisberg *s. n.* ghețar plutitor.

áisfild *s. n.* câmp de gheță.

aişór *s. m.* ghiocel.

áituri *s. f. pl. (reg.)* răcituri, piftie.

aiurá *vb.* a delira.

aiúrea *adv.* altundeva, departe, undeva.

aiureálă *s. f.* 1. delir. 2. absurditate. 3. (*fam.*) zăpăceală, dezordine.

aiurít, -ă *adj.* 1. bezmetic, nebun, zănatice, smintit. 2. zăpăcite, buimac, derutat, năuc.

ajún *s. n.* preziuă.

ajuná *vb.* a posti.

ajúnge *vb.* 1. a sosi. 2. a reuși, a izbuti. 3. a parveni, a se procopsi.

Respect pentru oameni și cărti

ajún^s₁, -ă adj. (pop.) îmbogățit, bogat, înstărit.
ajún^s₂, -ă adj., s. m. f. parvenit.
ajúr s. n. 1. broderie. 2. traforaj.
ajustá vb. a adapta, a potrivii, a aranja.
ajutá vb. a sprijini, a da ajutor, a susține.
ajutáj s. n. (tehn.) duză.
ajutátor, -oáre adj. auxiliar.
ajutátor 1. s. n. 1. sprijin. 2. auxiliar. II. interj. săriți!
ajutorință s. f. (inv.) ajutor.
alái s. n. 1. cortegiu, suță, procesiune. 2. fast, pompă.
alambilicát, -ă adj. complicat, sofisticat, artificial.
alandálá adv. anapoda, pe dos.
alarmá vb. a (se) neliniști, a (se) îngrijora, a (se) impacția.
alarmánt, -ă adj. îngrijorător, neliniștitor.
alármă s. f. (livr.) alertă, neliniște.
alarmist, -ă s. m. f. adj. pesimist, panicard, înfricoșat.
alaún s. n. (pop.) piatră-acră.
aláturá vb. 1. a anexa. 2. (livr.) a juxtapune.
alátrat, -ă adj. 1. adăugat. 2. învecinat. 3. (livr.) juxtapus.
alb, -ă adj. 1. dalb. 2. coliliu. 3. nescris. 4. ~ la fată = palid.
albástru, -ă adj. 1. azuriu; (fig.) sumbru, melancolic. 2. inimă ~ = melancolie.
albăstreálă s. f. ultramarin.
albeáta s. f. 1. leucom, cataractă. 2. (fig.) azur.
albí vb. 1. a înalbi. 2. a încărunci. 3. a străluci, a (se) lumina.
álbie s. f. 1. covată, copacie. 2. curs, matcă, vad, (pop.) fâgaș.
albináríe s. f. 1. stupină, prisacă. 2. apicultură, albinărit.
albinárít s. n. apicultură.
albit, -ă adj. cărunt, încărunt.
albitúră s. f. (la pl.) rusările, schimburi, lenjerie.
albul-óchiului s. n. sclerotică.
álbum s. n. colecție de melodii.
albumén s. n. (bot.) endoderm.

alburíu, -ie adj. albicioas, deschis.
alcalín, -ă adj. bazic.
alcán s. m. parafină.
aleátuí vb. 1. a întocimi, a realiza. 2. a compună, a forma.
alcáuitór, -oáre adj. constitutiv, component.
alecoól s. m. spirit, etanol.
alecoólic, -ă adj. betiv.
alcoolism s. n. etilism.
Alcór s. m. (astron.; pop.) Cărăușul, Cățelușa.
alcov s. n. budoar; p. ext. pat.
aldín, -ă adj., s. f. (tipogr.) compact, gras.
aleán s. n. dor, melancolie.
aleatorísm s. n. hazard.
aleatóriu, -ie adj. întâmplător, accidental, ipotetic, improbabil.
aléec s. f. fundătură, intrare, stradelă.
alegátie s. f. afirmație, așteptare.
alége vb. 1. a selecta. 2. a distinge, a deosebi. 3. a vota, a delega. 4. a se încheia (într-un fel).
alégere s. f. 1. selecție, triere. 2. opțiune. 3. (la pl.) vot, scrutin.
alegóric, -ă adj. simbolic.
alegoríe s. f. simbol.
aléne adv. agale.
alergá vb. a fugi, a gonă.
alergátúră s. f. alergare, zor, goană, fugă; du-te - vino.
alergie s. f. 1. erupție; (pop.) spuzeală. 2. (fig.) antipatie.
alérít, -ă adj. iute, agil, prompt.
alertá vb. (livr.) 1. a (se) alarmă. 2. a preveni. 3. a (se) grăbi, a (se) pripi.
alertát, -ă adj. alarmat.
alérta s. f. alarmă, prevenire, avertisment.
alertéte s. f. (rar) vioiciune, agerime; elan, avânt.
alés, -eásă adj. 1. selecționat. 2. deosebit, remarcabil, distins, excepțional.
alexandrít s. n. (min.) crisoberil.
alexie s. f. cecitate verbală.
algezie s. f. (med.) durere.
aliá vb. 1. a se uni, a se solidariza. 2. a amesteca (prin topire).

alias adv. zis și..., numit și...
alibí s. n. scuză, justificare, pretext.
aliená vb. 1. a înstrâma, a vinde. 2. a îmbebuni, a se sminti.
alienáre s. f. 1. (jur.) înstrâinare. 2. ~ mintă = nebunie.
alienát, -ă 1. adj. înstrănat. 2. adj., s. m. f. nebun, dement.
alienație s. f. nebunie, demență.
alifie s. f. unguent, cremă, pomadă.
alimentá vb. a (se) hrăni.
alimentár, -ă 1. adj. pensie ~ă = pensie de întreținere. 2. s. f. băcănie.
alimentáre s. f. hrănire, alimentație, nutriție.
alimentátie s. f. alimentare, nutriment, nutriție.
aliná vb. 1. a (se) potoli, a (se) liniști. 2. a mânăgâia, a dezmniera.
alineá s. n. paragraf.
alint s. n. alintare, dezmnierare, mânăgâiere.
alintá vb. a dezmnieră, a mânăgâia, a (se) răsfăta.
alintáre s. f. dezmnierare, mânăgâiere; alint, răsfăt.
aliór s. m. (bot.) laptele-câinelui, laptele-cucului.
Aliotmán s. n. (inv.) turcime.
alipí vb. (a se) lipi, a (se) alătura, a adera, a (se) atașa.
alisheris s. n. (pop. și fam.) vânzare, negoț, afacere.
allegréttó adv. (muz.) vioi, repejor.
allégró adv. (muz.) vioi, vesel, repepede.
almée s. f. (inv.) dansatoare orientală.
alocuțíune s. f. discurs scurt.
alóe s. f. (bot.) sabur.
alpéstru, -ă adj. alpin.
alpín, -ă adj. (livr.) alpestru.
alpinism s. n. ascensiune, escaladare montană.
altár s. n. 1. sanctuar, (rar) pristol. 2. tabernacul. 3. ~ul patriei = binele comun.
altădátă adv. 1. odinioară, odată. 2. în viitor.
álteândva adv. odinioară, altădată.
álteum adv. altfel, altecumva.

amalgámá

álteumva adv. altfel, altecum.
alterá vb. 1. a (se) strica, a (se) acri. 2. a denatura, a falsifica.
altercație s. f. ceartă, sfidă, dispută.
álter égo s. m. colaborator de încredere.
alterná vb. a (se) schimba, a reveni succesiv.
alternánță s. f. alternare, schimbare, variație, revenire.
alternativ, -ă adj. ciclic, periodic, cu schimburi.
áltfel adv. altecum, altecumva.
altitúdine s. f. cotă, înăltime.
altmínteri adv. altfel, altecum, în alt mod.
álto s. m. (muz.) violă.
altruism s. n. generozitate.
áltundeva adv. aiurea, în alt loc.
aluát s. n. cocă, (inv.) pielm.
alumínă s. f. oxid de aluminiu.
alúmn, -ă s. m. f. elev, discipol.
alúnă s. f. (bot.) ~ americană = arahidă, alună de pământ.
alunecá vb. 1. a lungea. 2. a (se) deplasa. 3. a se abate, a greși.
alunéte s. f. pl. (reg.) 1. baraboi, coada-soricelului. 2. pistriu.
alungá vb. 1. a izgoni, a goni. 2. a surghiumi, a exila.
alungít, -ă adj. 1. prelung, lung, lungit. 2. migdalat.
alunizá vb. a aseleniza.
alúrá s. f. înfatășare, aspect, chip, ținută, poziție.
aluvíal, -ă adj. aluvionar.
aluvionár, -ă adj. aluvial.
alúviu s. n. (geol.) holocen.
alúzie s. f. apropos.
alveólă s. f. celulă, cavitățe.
amábil, -ă adj. 1. binevoitor, prietenos. 2. servabil. 3. curtenitor. 4. politicos, civilizat.
amabilitáte s. f. 1. bunăvoieță. 2. servabilitate. 3. politețe, curtoazie.
amalgám s. n. aliaj, amestec.
amalgamát, -ă adj. amestecat, eterogen.

amanet s. n. 1. gaj, garanție, cauțiune, (pop.) zălog. 2. (inv.) ostastic.
amant s. m. iubit, îndrăgostit, concubin, amorez, (fam.) gigolo.
amântă s. f. iubită, concubină, amoreză, metresă, dulcinee.
amár s. n. necaz, tristețe, chin.

amatór, -oáre s. m. f. adj. 1. doritor, dormic, pofticos. 2. diletant, neprofesionist.

amatorism s. n. diletantism.

amazoánă s. f. călăreată.

amágí vb. a (se) înșela, a ispiti, a adenmeni, a atrage.

amágít, -ă adj. înșelat, prostit.

amágitor, -oáre 1. adj. înșelător, iluzoriu. 2. adj., s. m. f. seducător.

amânunt s. n. detaliu.

amârciúne s. f. 1. amâreală. 2. măhnire, tristețe, supărare.

amâră vb. (fig.) a (se) supără, a (se) întrista, a (se) măhnă.

amârât, -ă adj. 1. măhnit, supărăt, indispus. 2. nenorocit, sărac; (fig.) pârlit. 3. uzat, degradat.

amâna vb. a întârzia, a tergiversa.

amândoi, -dóuă num. ambi.

ambalá vb. 1. a împacheta. 2. (fig.) a se antrena, a se enerva, a se inflăcăra.

amarárá s. f. încercătură (finanțieră).

ambarcadér s. n. debarcader.

ambasádă s. f. (inv.) solie.

ambetá vb. a (se) plătisi.

ambiánt, -ă adj. înconjurător.

ambiántă s. f. mediu, climat, anturaj, (fig.) atmosferă.

ambiént s. n. (livr.) ambianță.

ambientál, -ă adj. (livr.) ambient.

ambigén, -ă adj. genul ~ = genul neutră.

ambiguitáte s. f. echivoc, amfibolie.

ambiguu, -uă adj. echivoc, confuz, cu două înțelesuri, neclar, enigmatic, siobilin.

ámpii, -ele num. amândoi.

ámbitus s. n. (muz.) registru, diapazon, întindere.

ambítie s. f. 1. orgoliu. 2. aspirație, pretenție, veleitate.

ambiționá vb. a se încăpătâna.
ambițiós, -oásă adj. orgolios, încăpătanat, îndărătnic.
ambransamént s. n. branșament,
ámbră s. f. 1. chihlimbar cenușiu. 2. ~ galbenă = chihlimbar, succin.
ambulánță s. f. salvare.
ambușúră s. f. muștiuc.
ameliorá vb. a (se) îmbunătăți, a (se) îndrepta, a (se) înnobila.
ameliorábil, -ă adj. amendabil, perfecțibil.
ameliorátie s. f. 1. ameliorare. 2. (la pl.) îmbunătățiri funciare.
amendá vb. a penaliza.
améndă s. f. penalitate, penalizare.
amenințá vb. a critica (aspru), a apostrofa.
amenințáre s. f. 1. pericol, primejdie. 2. apostrofare, critică.
amént s. m. (bot.) (pop.) mătășor.
americán, -ă s. m. f. yankee.
amerindiéni s. m. pl. indieni, piei-roșii.
amerizáj s. n. amerizare.
amerizáre s. f. amerizaj.
améstec s. n. 1. combinație, (livr.) melanj, mixtură. 2. imixtione, ingerință, intervenție. 3. conglomerat.
amesteá vb. 1. a combina, a asocia. 2. a interveni, a participa.
ameťeála s. f. 1. (med.) vertij. 2. buimăceală.
ameťi vb. 1. a-și pierde luciditatea. 2. a se îmbăta (ușor).
ameťit, -ă adj. 1. buimac, zăpăcit. 2. turmentat, beat.
ameťitor, -oáre adj. 1. năucitor, uluitor, (fig.) nebun. 2. tulburător; (fig.) îmbătător. 3. vertiginos.
amfetamínă s. f. (farm.) benzedrină, drog sintetic.
amfibián s. m. (zool.) batracian.
amfibiołogie s. f. (livr.) ambiguitate, echivoc.
amfiteátru s. n. sală de curs, de conferințe.
amfítrión, -oánă s. m. f. (livr.) gazdă.
amforéta s. f. amforă mică.

amiábil, -ă adj. 1. binevoitor, amabil. 2. împăciuitor, conciliator.
amiáză s. f. miezul zilei, prânz.
amic, -ă s. m. f. prieten, camarad.
amicál, -ă adj. prietenos, cordial.
amicitie s. f. prietenie.
amigdalitá s. f. (med.) (pop.) gâlcii, (reg.) bollă.
amín interj. 1. adevărat! aşa să fie! 2. (fam.) adio! s-a terminat!
amintí vb. 1. a (-si) reaminti, a evoca. 2. a menționa, a consemna.
amintire s. f. 1. evocare, menționare. 2. (la pl.) memorii, evocări. 3. aducere-aminte, suvenir.
amónte loc. adv. în ~ = în susul apei, către izvor.
amór s. n. 1. iubire, dragoste. 2. iubit, (reg.) iub.
amoréz s. m. (fam.) adorator, îndrăgostit, iubit, (p. ext.) amant.
amoreză vb. a se îndrăgosti, (livr.) a se înamora.
amorezát, -ă adj. îndrăgostit.
amoreză s. f. iubita, amantă.
amórf, -ă adj. 1. ne cristalizat. 2. neorganizat, inconsistent, inform. 3. (fig.) inactiv, apatic.
amórfă s. f. (rar) salcâm-mic.
amorós, -oásă adj. galant, sentimental.
amórsă s. f. nadă, momeală. 2. capsă.
amortisment s. n. amortizare, diminuare, reducere.
amortizá vb. a slăbi, a diminua, a reduce.
amorteála s. f. toropeală, amortire.
amortí vb. a întepeni, a paraliza.
amortíre s. f. amorteał; (fig.) indiferență, inertie.
amortít, -ă adj. 1. întepenit. 2. toropit, moleștit.
amoplásă vb. a (se) aşeza, a (se) plasa, a (se) situa, a (se) fixa.
amplificá vb. 1. a (se) intensifica. 2. a se întări, a (se) mări, a (se) potența. 3. a exagera.
amplitudíne s. f. (fig.) întindere, ampliere.
amploáre s. f. 1. volum, mărime, întin-

dere, vastitate. 2. proporție, extindere, extensiune.

ampliát, -ă s. m. f. (ieșit din uz) funcționar, angajat, slujbaș.

ámplu, -ă adj. 1. întins, spațios, vast. 2. bogat, cuprinzător, larg. 3. amănunțit, detaliat.

ampréntă s. f. urmă; (fig.) consecință.

ámpulă s. f. 1. fiolă, flacon. 2. glob de bec electric.

amputá vb. 1. (med.) a tăia. 2. (fig.) a mutila, a scurta.

amulétă s. f talisman, mascotă, porte-bonheur, (inv.) advar.

amúrg s. n. înserare, asfînțit, crepuscul, amurgit; (fig.) îmbătrânire, sfârșitul vieții.

amurgí vb. (pop.) a se însera.

amurgít s. n. (pop.) amurg.

amuti vb. 1. a tăcea (deodată), a-și pierde graiul. 2. a inceta, a se potoli.

amuzá a (se) distra, a (se) înveseli, a (se) desfăta, a râde.

amuzamént s. n. 1. distracție, divertisment. 2. distrație, joacă.

amuzánt, -ă adj. 1. agreabil, antrenant, distractiv, plăcut. 2. comic, nostim, vesel; (livr.)ilar, ilariant.

an s. m. 1. ~ bisect = an de 366 de zile. 2. (la pl.) epocă, perioadă, timp.

anabolism s. n. (biol.) asimilație.

anacrónic, -ă adj. depășit, învechit, demodat, perimat, desuet, inactual.

anacuzié s. f. surditate totală.

anahoréti s. m. pustnic, eremit, siastru, schimnic, ascet.

anahorétic, -ă adj. (fig.) modest, săracieios.

analécte s. f. pl. crestomatie.

analfabéti, -ă s. m. f. neștiutor de carte, ignorant, incult.

analfabetism s. n. ignorantă, neștiință de carte.

analgézic, -ă s. n., adj. calmant, sedativ.

analizá vb. 1. a cerceta, a examina, a investiga, (fig.) a explora. 2. a comenta, a explică, a interpreta, (fig.) a desifra.